

**ПАМ'ЯТІ ВИДАТНОГО ВЧЕНОГО-ГЕОХІМІКА
Еріка Михайловича ГАЛІМОВА**

23 листопада 2020 року пішов з життя видатний учений-геохімік, Ерік Михайлович Галімов, доктор геолого-мінералогічних наук, академік РАН, директор (в останні роки науковий керівник) Інституту геохімії та аналітичної хімії ім. В.І. Вернадського РАН, лауреат премії імені В.І. Вернадського (1984), Кавалер Орденів Пошани (1999) і Знак Пошани (1986), медалі Альфреда Трейбса Міжнародного геохімічного товариства (2004), Лауреат Державної премії Російської Федерації в галузі науки і технологій (2016), Золотої медалі імені В.І. Вернадського (2018).

Ерік Михайлович Галімов народився 29 липня 1936 р. у м. Владивосток. 1959 року закінчив факультет геології, геохімії та геофізики Московського інституту нафтохімічної і газової промисловості ім. І.М. Губкіна (нині Російський державний університет нафти і газу ім. І.М. Губкіна). 1965 року захистив кандидатську дисертацію "Применение масс-спектрометрии для изучения влияния процессов поверхностного выщелачивания на изотопный состав углерода карбонатов" на здобуття наукового ступеня кандидата геолого-мінералогічних наук; 1970 року захистив докторську дисертацію "Геохимия стабильных изотопов углерода".

Упродовж 1966—1972 рр. обіймав посаду керівника організованої ним лабораторії мас-спектрометрії Московського інституту нафтохімічної і газової промисловості ім. І.М. Губкіна. З 1973 року — завідувач лабораторією геохімії вуглецю в ГЕОХІ АН СРСР, яку створив за пропозицією академіка О.П. Виноградова, в 1992—2015 рр. — директор Інституту геохімії та аналітичної хімії ім. В.І. Вернадського (ГЕОХІ) РАН, потім його науковий керівник. З 1993 р. — професор Московського державного університету ім. М.В. Ломоносова, читав курс з геохімії вуглецю.

Ерік Михайлович Галімов відрізнявся неабиякою широтою та масштабністю знань і наукових інтересів, оригінальністю мислення. Його наукові роботи актуальні і популярні в багатьох країнах, у тому числі серед фахівців України. Неможливо переоцінити його внесок у збереження і популяризацію спадщини великого вченого В.І. Вернадського, в підтримку та розвиток науки.

Е.М. Галімову належить ряд робіт з методики і техніки масспектрометрії. Значний внесок зроблений ним у дослідження проблем нафтогазоутворення. Основні праці присвячені ізотопно-геохімічному вивченню органічної речовини і математичному моделюванню еволюції осадових басейнів, походженню алмазів, походженню та хімічній еволюції Землі, походженню Місяця. Він розробив ізотопно-фракційний метод виявлення нафтоматеринських порід, що дали початок утворенню нафтових покладів. Висунув експериментально підтвержену гіпотезу утворення алмазів у ході кавітаційних процесів у швидкорухливій магмі.

Розвинув новий науковий напрям — ізотопна біогеохімія в руслі ідей В.І. Вернадського про фракціонування ізотопів живою речовиною. Під його керівництвом отримано багато з відомих у світі експериментальних даних сто-

совно розподілу ізотопів у біомолекулах, установлено здатність ферментних систем до закономірного розподілу ізотопів.

У роботах з проблеми алмазоутворення він зі співробітниками встановив зв'язок ізотопного складу алмазів з парагенезисом мінеральних включень, довів ізотопну неоднорідність вуглецю в мантії, роль рухомого флюїду в алмазоутворенні.

Е.М. Галімов вперше висловив уявлення про вуглисто-хондритове походження верхньої оболонки Землі. Висловив ідею економічної виправданості доставки з Місяця екологічно чистого палива гелій-3 для вирішення енергетичних проблем Землі.

Ерік Михайлович Галімов — видатний учений в області геохімії, засновник школи "Глобальний цикл вуглецю: мантія — кора — океан — атмосфера". Був ініціатором і керівником програм дослідження Місяця і доставки речовини з одного із двох супутників Марса — Фобоса. Займався проблемами геохімії осадової оболонки, гідрохімії; вів геолого-геохімічні і екогеохімічні дослідження дна Світового океану; був учасником і керівником морських експедицій (1976, 1990—1992, 1997, 2006 тощо).

Автор понад 500 наукових публікацій, монографій (три з яких перевидано в США), одного відкриття ("ядерно-спіновий ізотопний

ефект", спільно з А.Л. Бучаченко, Ю.М. Моліним і Р.З. Сагдеевим), кількох винаходів.

Президент Міжнародної асоціації геохімії і космохімії (2000—2004), голова Наукової ради РАН з проблем геохімії, голова Комітету з метеоритів РАН, голова Комісії з розробки наукової спадщини академіка В.І. Вернадського; член Президії РАН (2002—2013) і бюро Відділення наук про Землю РАН, член Океанографічної комісії РАН, Секції геолого-геофізичних наук, Бюро Ради РАН з космосу.

Головний редактор журналу "Геохімія" (з 2005), член редколегій міжнародних журналів *Astrobiology*, *Chemical Geology*, *Isotopes in Health and Environmental Studies*.

Не стало талановитого вченого, людини, нескінченно відданої науці, одного зі світових лідерів сучасної геохімії вуглецю. Це важка втрата не тільки для ГЕОХІ РАН, Російської академії наук, але і для всієї світової геологічної спільноти.

Світла пам'ять про Еріка Михайловича Галімова, видатного вченого, успішного керівника назавжди збережеться в серцях всіх, хто спілкувався та працював з ним.

Редколегія "Мінералогічного журналу"

Надійшла 03.12.2020